

**Науково-дослідна лабораторія «Креативної педагогіки та зв'язків із громадськістю»
кафедри соціальної роботи та соціальної педагогіки
Хмельницького національного університету
Академія міжнародного співробітництва з креативної педагогіки «Полісся»
Житомирський державний університет імені Івана Франка
ДЗ «Луганський національний університет імені Тараса Шевченка» (м. Полтава)
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича
Вінницький торговельно-економічний інститут Державного торговельно-економічного
університету
Міжрегіональна Академія управління персоналом
Академія праці, соціальних відносин і туризму
Коростишівський педагогічний фаховий коледж імені І. Я. Франка
Комунальний заклад вищої освіти «Барський гуманітарно-педагогічний коледж імені
Михайла Грушевського»
Прешовський університет, м. Прешов, Словаччина
Муніципальна загальноосвітня початкова школа, м. Клеве, Німеччина
Соціально-психолого-медичний науково-практичний центр Комунального
некомерційного підприємства «Тернопільська обласна клінічна психоневрологічна
лікарня»**

«Відповідальне батьківство XXI століття»

15 вересня 2022 року

м. Хмельницький

Затверджено на засіданні Вченої ради гуманітарно-педагогічного факультету
Хмельницького національного університету
(протокол № 1 від 31 серпня 2022 року)

Відповідальне батьківство XXI століття : зб. наук. праць за матер. II науково-методичного онлайн-семінару з міжнародною участю (Хмельницький, 15 вересня 2022 р.) / за ред. Л. О. Данильчук. Хмельницький : 2022. 211 с.

Збірник тез підготовлено за доповідями учасників II науково-методичного онлайн-семінару з міжнародною участю «Відповідальне батьківство XXI століття» (Хмельницький, 15 вересня 2022 р.).

Зважаючи на свободу наукової творчості, відповідальність за достовірність матеріалів та фактів несуть автори.

© Автори, 2022

Романовська Людмила До проблеми відповідального батьківства: виховання відповідальності з позицій методології	144
Самойленко Данило Практична реалізація партнерських стосунків з батьками в НУШ	148
Самойленко Оксана Професійна готовність вчителя початкових класів до роботи в умовах інклюзивного навчання	152
Скольбуденко Артем, Невмержицький Олександр Формування усвідомленого батьківства у сучасної молоді	156
Скорбатюк Надія, Сауляк Юлія Формування педагогічної культури батьків дошкільників у взаємодії сім'ї та закладу дошкільної освіти	160
Сорока Ірина, Парфанович Іванна Профілактика домашнього насильства як соціально-педагогічна проблема	166
Столяренко Юрій, Самійлик Алла Співпраця батьків, учителів та учнів – складова розвитку пізнавальних інтересів першокласників	170
Сухоребра Тетяна Концептуальні засади превентивної діяльності: сучасні виміри	175
Тернавська Тетяна Взаємодія суб'єктів освітнього процесу в умовах військових реалій: педагоги, діти з особливими потребами та їх батьки	180
Тимчук Людмила Підготовка патронатних вихователів: пріоритет андрогогічної моделі навчання	183
Шеремет Алла Виховання дітей в дистантних сім'ях як психолого-педагогічна проблема	191
Штифурак Віра Врахування відхилень від норми у стратегії відповідального батьківства	196
Штифурак Володимир Можливості та обмеженість тактик сімейного виховання з позиції відповідального батьківства	201
Якубчик Ольга Співпраця ЗДО та сім'ї з екологічного виховання як основа формування духовно-моральних цінностей дитини	206

3. Теорії і методи соціальної роботи : підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. Т.В. Семигіної, І.І. Миговича. К. : «Академвидав», 2005. 328 с.

4. Федорченко Т.Є., Кириченко В.І., Нечерда В.Б., Єжова О.О., Тарасова Т.В., Гарбузюк І.В., Хомич О.Л. Технології формування просоціальної поведінки підлітків уразливих категорій у закладах загальної середньої освіти: метод. посіб. Кропивницький : Імекс–ЛТД, 2019. 176. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/718363/>

5. Федорченко Т. Стан формування соціально успішної особистості старшокласника: аналіз результатів дослідження. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. Київ : Інститут проблем виховання НАПН України. Вип. 25. Кн. 2. 2021. С. 199-212.

6. Штифурак В.Є. Правові основи соціально-педагогічної підтримки материнства й дитинства в сучасній Україні: міжнародне законодавство. Професійна підготовка фахівців у вимірі нових освітніх реалій: український і зарубіжний досвід : монографія. Івано-Франківськ : НАІР, 2019. 340 с.

Тернавська Тетяна,

кандидат педагогічних наук, доцент,

методист відділу ліцензування та акредитації

Центру забезпечення якості вищої освіти

Льотної академії національного авіаційного університету

Взаємодія суб'єктів освітнього процесу в умовах військових реалій:

педагоги, діти з особливими потребами та їх батьки

Сучасні умови життя в умовах військових реалій диктують напрями реалізації особистості батьків в процесі життя, діяльності, прийнятті різного роду рішень. Особливо актуальним є аналіз ролі особистості батька чи матері в родині, що передбачає вивчення його активності, манери поведінки, мистецтва

мислити чітко, спокійно, абстраговано, лаконічно й грамотно, уміння діяти у складних ситуаціях, уміння взаємодіяти з різними людьми, прагнення продуктивно діяти на добробут родини, забезпечення соціально-побутових та освітніх вимог дитини.

Можливість здобувати освіту під час воєнного стану, як виявилось, – це величезне благо, на яке має право кожний громадянин нашої країни. Освітній процес – безперервна та мобільна система, яка захоплює особистість дитини та молодого людини у пізнавальній, емоційній та професійній сферах життя.

Однією з найуразливіших та беззахисних категорій населення країни, в умовах війни, є діти та підлітки. Звуки тривоги, гул літаків, невідомий простір та нові, часом небезпечні, обставини стають причиною дестабілізації психологічного стану будь-якої людини, особливо якщо це стосується дитини з особливими потребами. Базове відчуття безпеки втрачається, що суттєво впливає на настрій дитини, її емоційний стан, ставить під питання здатність та ефективність навчатися, взаємодіяти з навколишніми.

Перебування у стресі, неприйняття нової незвичної реальності стає наслідком розгортання страшних подій на очах дитини. Особливо вразливими до військової реальності є діти з порушенням інтелектуального розвитку. Вони не розуміють як діяти, коли чують вибухи та переміщуються у інше приміщення, опиняються у ступорі та нестабільному емоційному стані, відчують сильний страх, тривогу, розгубленість та інші супроводжуючі негативні прояви.

Водночас у дорослої особистості батьків дитини під час стресової ситуації переважають сухі емоційні почуття, емоційно-оцінкові переживання, естетичні почуття, фрейми, короткі позитивні й негативні сценарії, конструктивні вислови, прагматичні знання, використовуються денотати, образи різних модальностей. Усе зазначене вище відображає діяльність внутрішнього світу людини її культури, можливість приймати правильні рішення [2].

За офіційними даними МОЗ, станом на квітень 2022 року, близько 200 дітей проходили тривале лікування в закладах охорони здоров'я, зазнавши серйозних ушкоджень під час обстрілів та бомбардувань. Під час тривалої реабілітації діти вчаться жити заново, батьки пристосовують своє життя до життя дитини, адже до цих особистостей потрібен зовсім новий підхід, спокійна та ретельно підготовлена взаємодія усіх суб'єктів освіти: учнів, вчителів, батьків [3].

Серед тих дітей, які не постраждали фізично, є прояви посттравматичного стресового розладу, з якими мають працювати не тільки психологи. Дитина, яка раніше розмовляла, після пережитої психологічної травми більше не здатна на це, при цьому у неї немає жодних тілесних перешкод до цього. Такий стан може тривати місяцями та роками, тож учителям доведеться працювати з учнями, які не розмовляють, батькам таких дітей - активно взаємодіяти із педагогами. [3].

В умовах військових реалій, дистанційна форма організації освітнього процесу є досить ефективним виходом щодо полегшення емоційного та фізичного стану дитини. Звичний простір, можливість відключитися у будь-який час, присутність рідних дорослих покращує емоційний стан дитини, переважно стабілізує його, надає особистості дитини з особливими потребами відчуття безпеки.

На допомогу в організації дистанційного навчання «особливим» учням та їх батькам Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка НАПН України розробив рекомендації щодо організації навчального процесу для дітей із порушеннями зору, слуху та інтелектуального розвитку [1].

Учителі загальноосвітніх та спеціальних шкіл мають об'єднатися із батьками дітей з особливими потребами в єдиному прагненні полегшити життя дітей в умовах військових реалій. Тривалість воєнного стану невизначена, тому має бути сформований максимально безпечний та ефективний освітній простір навколо дитини, матеріально-технічне та цифрове забезпечення, розроблений

пакет дидактичних матеріалів для розвитку та освіти дитини (ігри, вправи, інструктивні картинки, електронні розвивально-навчальні ігри, відео, тестування тощо).

Налагоджена, ефективна та мобільна взаємодія усіх учасників освітнього процесу сприяє стабілізації емоційного та психологічного стану дитини, підвищує якість засвоєння освітніх компетентностей, покращує результативність навчальної діяльності та якість здобутої освіти, що безперечно є частинкою реального внеску українців до наближення перемоги!

Список використаних джерел

1. Допомога та підтримка дітям з порушеннями інтелектуального розвитку в умовах воєнного стану в країні. *Інститут спеціальної педагогіки і психології імені Миколи Ярмаченка Національної академії педагогічних наук України*. URL: <https://ispukr.org.ua/?p=8705#.YxNddXZBzIX>

2. Shaumian, O., Ternavska, T., Viktorova, L., Yarova, A., Obukh, L., & Serhiieva, A. (2022). Verbal Representations of Motivational Attitudes of Education Managers in the Post-Information Society. *Postmodern Openings*, 13(2), 51-76. URL: <https://doi.org/10.18662/po/13.2/443>

3. Мірошнікова Аліна. Інклюзія, породжена війною. *Освіторія*. URL: <https://osvitoria.media/experience/inklyuziya-porodzhena-vijnoyu/>

Тимчук Людмила,

доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри педагогіки та соціальної роботи,
Чернівецький національний університет
імені Юрія Федьковича

Підготовка патронатних вихователів: пріоритет андрогогічної моделі навчання

Новою формою тимчасового влаштування дітей, які потрапили у складні життєві обставини, є патронатні сім'ї. Таке нововведення започатковано в